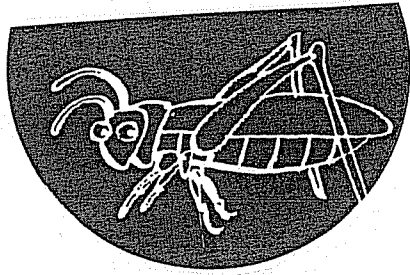

leerling:

groep:

maatwerk oranje

onderdeel 3

de savanne

blok 2

sprinkhaan

a) herhaling van de orientatie
in de getallenrij tot en met 100

b) optellen (tientallen plus eenheden)

handleiding en antwoorden

computerprogramma

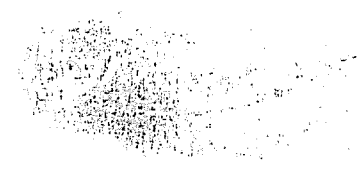
sprinkhaan 2: sprongen van 10 met treintje

1900

1900

1900

1900

1900

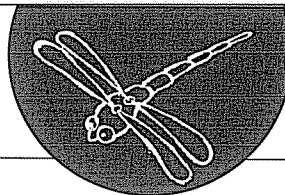
1900

1900

1900

1900

1900

Werkblad 5

Opgave 2: Dit is een zogenaamd cijferfiguur, waarbij de kinderen alle getallen in de goede volgorde met elkaar moeten verbinden. Het begingetal is 20.

Werkblad 6

Opgave 2: Er zijn rijen afgebeeld met steeds stapeltjes eurotientjes en daarnaast losse euro's. Zien de kinderen dat de euro's in rijen van 5 zijn gegroepeerd? Ook hier schenkt u weer aandacht aan de notatie van de getallen: eerst de tientjes en dan de losse euro's.

Werkblad 7

Opgave 2: De kinderen kleuren de juiste hoeveelheid euro. Ook hier zijn weer rijen afgebeeld met steeds de stapeltjes eurotientjes en daarnaast losse euro's.

Werkblad 8

Opgave 2: Na allerlei oefeningen met het geld en eventueel met het MAB-materiaal komen ook natuurlijke ordeningen in tien en lossen aan de orde: dozen met appels, spijkers en eieren, maar ook een rolletje snoep of een pot met knikkers. Wijs de kinderen zonnodig op de notatie van de getallen: eerst de tientjes en dan de losse voorwerpen.

Werkblad 9

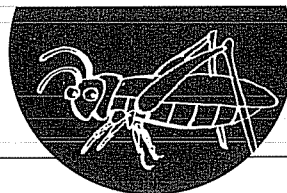
Opgave 2: Vraag de kinderen of ze begrijpen wat de bedoeling is. Misschien dat de eerste opgaven nog even samen uitgevoerd moeten worden. Het begin van het touwtje is al aangegeven.

Werkblad 10

Opgave 2: Zie werkblad 9.

Aanvullende instructie

Mocht blijken dat sommige kinderen nog moeite hebben met deze opgaven, dan is het wenselijk wat aanvullende oefeningen te doen. Hierbij kunt u gebruikmaken van het onderdeel 'Oriëntatie in de getallen t/m 100', blok 1 tot en met 10, en blok 12 en 14.

**Blok 2: a) Herhaling van de oriëntatie
in de getallenrij tot en met 100
b) Optellen en aftrekken met tientallen**

Doelen

- Automatiseren: optel- en aftreksommen over het eerste tiental.
- Oefenen van de getallenrij tot en met 100.
- Oefenen met de lege getallenlijn.
- Kennismaken met en oefenen van de optel- en aftreksommen met tientallen: $30 + 40$ en $80 - 30$.

Materiaal

- Werkblad 11 tot en met 20.
- Het kralensnoer tot en met 100 (facultatief).
- Lege getallenlijn.
- (Namaak)geld: tientjes en losse euro's.
- Computer: oefening 2 (Sprongen van 10, met treintje).
- Eierdozen en eieren, rolletjes snoep met 10 snoepjes, doosjes/potjes met 10 voorwerpen, MAB-materiaal (facultatief).

Even herhalen

In dit blok is er opnieuw aandacht voor de sommen over het eerste tiental en de getallenlijn-oefeningen tot en met 100. Beide oefeningen moeten regelmatig terug blijven komen, want het zijn de belangrijkste bouwstenen voor het rekenen tot en met 100. In opgave 1 van ieder werkblad treft u deze sommen aan.

In blok 1 treft u bij het 'Even herhalen' suggesties aan voor het rekenen over het eerste tiental. Bij het 'Begeleid oefenen' in datzelfde blok treft u enkele activiteiten aan voor het oefenen met de getallenlijn tot en met 100.

Om het handig rekenen te oefenen, krijgen in dit blok de familiesommen, waaronder de tweeling-sommen, speciale aandacht:

$8 + 2 =$	$15 - 5 = 10$	$15 - 10 = 5$	$16 - 5 =$
$8 + 3 =$	$15 - 6 =$	$15 - 9 =$	$16 - 7 =$

Ook het op volgorde zetten van de getallen krijgt aandacht: 37 25 32 wordt

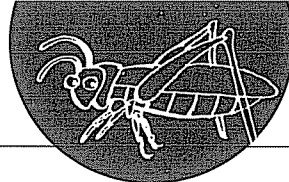
Introductie

In dit blok ligt de nadruk op de herhaling van de oriëntatie in de getallenrij tot en met 100. Dit vindt plaats aan de hand van de lege getallenlijn.

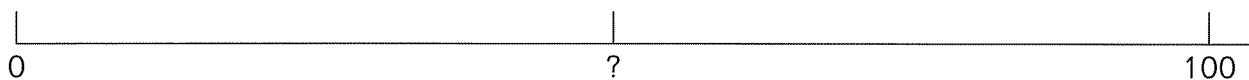
U tekent een lijn van een meter op het bord en vraagt aan een van de kinderen er een lijn van bijvoorbeeld 52 cm onder te tekenen:

_____ 100 cm

Dit herhaalt u een aantal keren met een lijn van 95 cm, 10 cm of bijvoorbeeld 75 cm. Kinderen worden op deze wijze gedwongen zich goed te oriënteren op de lijn van 100 cm.

Als vervolg tekent u een lege getallenlijn op het bord waarop de getallen 0 en 100 staan geschreven. Vraag de kinderen waar het getal 50 ongeveer ligt en zet er een streepje met daaronder het getal 50.

Vervolgens laat u de kinderen aangeven waar andere tientallen zoals 40, 60 en 80 liggen. Dit breidt u geleidelijk aan uit, terwijl u hierbij gebruikmaakt van andere lege getallenlijnen. Het gaat vanzelfsprekend niet om de exacte plaats van de getallen, maar de verhoudingen moeten wel kloppen. Zie ook werkblad 11 en volgende.

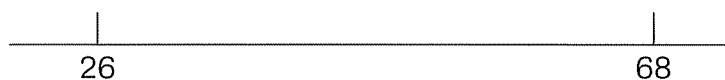
Geef de kinderen een blad papier met een aantal lege getallenlijnen, of laat ze die zelf tekenen, want dan kunnen ze tegelijkertijd meewerken met de oefeningen die op het bord verschijnen.

Levert dit werken met de getallenlijn nog veel problemen op, dan is het wenselijk om het onderdeel 'Oriëntatie in de getallen t/m 100', blok 11 en 13, er nog eens bij te nemen.

Begeleid oefenen: Oriëntatie in de getallenrij tot en met 100

Plaatsbepaling op de getallenlijn

U tekent een lege getallenlijn op het bord waarop de getallen 14 en 36 staan geschreven. De kinderen werken mee op een blad papier. Vraag aan de kinderen waar het getal 20 ongeveer ligt en zet daar een streepje met eronder het getal 20. Laat vervolgens de kinderen aangeven waar andere getallen liggen, zoals 30, 25 en 15. Ook dit breidt u geleidelijk uit met een getallenlijn waarop bijvoorbeeld de getallen 26 en 68 staan.

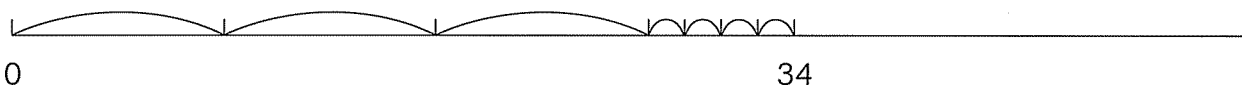

U vraagt: 'Waar staan de volgende getallen op de getallenlijn: 30, 50, 70 en 35, 45?'

De bedoeling van deze oefeningen is dat de kinderen inzicht krijgen in de plaatsbepaling van de getallen op de getallenlijn, dit als voorbereiding op het uitvoeren van de bewerkingen optellen en aftrekken tot en met 100.

Sprongen maken

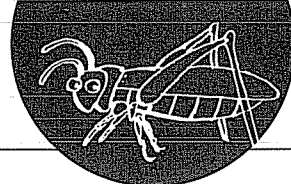
Als vervolg op deze oefeningen laat u de kinderen sprongen en stapjes maken op een lege getallenlijn. Hierbij spreekt u af dat de tientallen steeds grote sprongen, van 10, zijn en de eenheden, lossen, kleine stapjes van één zijn. Voorbeeld: 'Spring naar 34.'

Als de kinderen dit goed kunnen, maken ze niet alleen sprongen van 10, maar ook stappen van 4 (in plaats van stapjes van één). Op deze wijze vindt er al in een vroeg stadium verkorting plaats. Het is ook mogelijk om op een gegeven ogenblik te vragen: 'Wie van jullie kan het sneller?' Of: 'Probeer eens in zo weinig mogelijk sprongen/stappen naar 34 te springen.' Er is dan sprake van handig en flexibel kunnen bewegen over de getallenlijn.

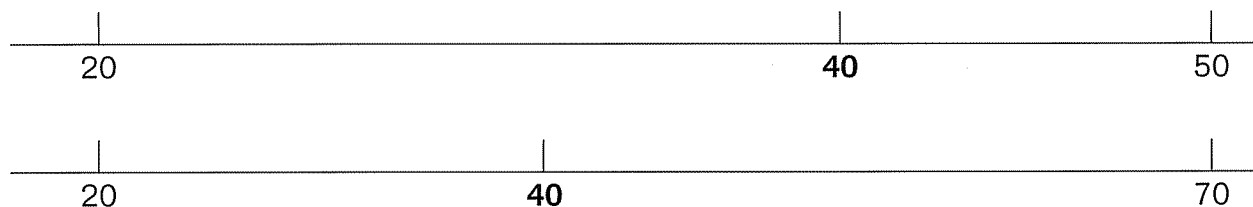
Wat lastiger wordt het als de kinderen sprongen van 10 moeten maken vanuit een willekeurig getal:

- 'Ik sta bij het getal 24 en nu ga ik sprongen maken van 10. Waar kom ik dan uit? En dan weer een sprong van 10?' Enzovoort.
- En in een later stadium: 'Ik sta bij het getal 57 en nu ga ik sprongen van 10 terug maken. Waar kom ik dan uit?'
- En: 'Ik sta bij het getal 40. Als ik een sprong van 10 vooruit maak, waar kom ik dan uit? (50) En als ik een sprong van 10 achteruit maak, waar kom ik dan uit? (30) En als ik twee sprongen van 10 vooruit maak, waar kom ik dan uit? (60) En als ik twee sprongen van 10 achteruit maak, waar kom ik dan uit?' (20)

Plaatsbepaling op verschillende getallenlijnen

U tekent weer een lege getallenlijn op het bord en zet daar twee getallen op, bijvoorbeeld 20 en 50. Vraag vervolgens de kinderen waar het getal 40 ongeveer ligt en zet daar een streepje, met eronder het getal 40. Daaronder trekt u weer een lege getallenlijn, maar daar zet u de getallen 20 en 70 op. Vraag de kinderen nog een keer het getal 40 op de getallenlijn te plaatsen.

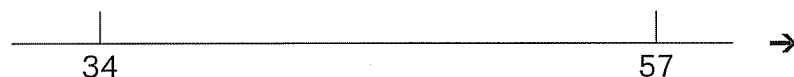
Op deze wijze leren de kinderen inzien dat je zelf de afstand tussen de getallen kunt bepalen, mits je maar rekening houdt met de verhouding tussen de getallen.

Herhaal soortgelijke oefeningen een aantal keren. Geef de kinderen een blad papier met een aantal lege getallenlijnen, of laat ze die zelf tekenen, want dan kunnen ze tegelijkertijd meewerken met de oefeningen die op het bord verschijnen.

Getallenlijnen korter of langer maken

U tekent een lege getallenlijn op het bord en vraagt de kinderen daar drie tientallen op te zetten, bijvoorbeeld 10, 40 en 60. De kinderen werken mee op een blad papier. Vervolgens trekt u daaronder weer een getallenlijn en vraagt de kinderen daar bijvoorbeeld de getallen 50, 60 en 90 op te zetten. Laat hierbij de kinderen ervaren dat je de getallenlijn zelf langer en korter kunt maken.

U plaatst vervolgens op een lege getallenlijn bijvoorbeeld de getallen 34 en 57. Vraag vervolgens de kinderen aan te geven waar het getal 80 ongeveer ligt. Hierdoor leren de kinderen ervaren dat de getallenlijn te kort kan zijn en dat je de lijn dan zelf moet verlengen, in dit geval naar rechts.

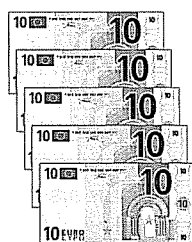
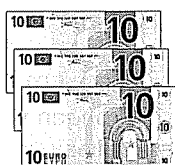
Op dezelfde wijze laat u de kinderen ervaren dat de getallenlijn ook naar links toe verlengd kan worden. Op de getallenlijn die hierboven getekend is kan het getal 18 alleen maar na verlenging naar links geplaatst worden.

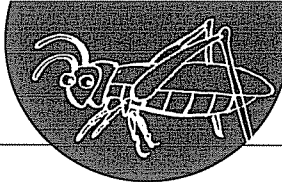
Deze oefening is een noodzakelijke voorbereiding om straks soepel met de getallenlijn te kunnen manipuleren bij het maken van de optel- en aftreksommen tot en met 100.

Begeleid oefenen: Optellen en aftrekken met tientallen

Bij het springen met sprongen van 10 zijn de kinderen in feite aan het optellen met tientallen: 'Ik sta bij het getal 40 en maak drie sprongen van 10. Bij welk getal kom ik dan uit?' Bij $40 + 30 = 70$. In het tweede gedeelte van dit blok wordt de overgang gemaakt naar het optellen en aftrekken met tientallen. Omdat dit over het algemeen weinig problemen oplevert wordt hier geen apart blok aan besteed.

Uitgangspunt is het rekenen met de briefjes van 10 euro (de tientjes). U tekent op het bord een aantal voorwerpen, of legt een aantal voorwerpen op de tafel, met daaraan prijskaartjes bevestigd. Op deze prijskaartjes staan in eerste instantie nog niet de prijzen in getallen, maar met briefjes van 10. Zie bijvoorbeeld werkblad 16.

U vraagt vervolgens: 'Wat kosten een paar sportschoenen en een voetbal samen?' U laat tevens de som zeggen of opschrijven: $50 + 30 = 80$. Op dezelfde wijze maakt u nog een aantal sommen: de kinderen geven eerst de uitkomst (wat kost het?) en zeggen dan welke som erbij hoort. Het steeds onder woorden brengen is noodzakelijk voor een goed begrip. Hierbij laat u de kinderen wisselend spreken over 50 euro of 5 briefjes van 10 euro of 5 tientjes.

Na verloop van tijd komen de aftreksommen aan de orde. Dit gebeurt op bijna identieke wijze: 'Ik heb 80 euro en ik koop een paar sportschoenen van 50 euro. Hoeveel euro krijg ik terug?' U laat tevens de som opschrijven: $80 - 50 = 30$.

Ook nu brengen de kinderen het onder woorden. Hierbij laat u ze wisselend spreken over euro of over briefjes van 10 euro of over tientjes.

Over het algemeen zullen de sommen waarbij sprake is van de tientallen onder de 50 niet zoveel problemen opleveren. Boven de 50 kan het wat lastiger worden. De volgende oefeningen helpen de kinderen om deze sommen snel en handig uit te rekenen.

Omkeersommen

Bij de opgaven van het type $20 + 70$ vraagt u: 'Kun je het ook gemakkelijker/handiger uitrekenen?' Hierbij stimuleert u de kinderen gebruik te maken van de omkeersom: $70 + 20$.

Na verloop van tijd vraagt u de kinderen: 'Wie kent de omkeersom van $30 + 70$?' Kinderen vinden het vaak ook leuk om zelf omkeersommen te bedenken.

Analogiesommen

Ook vraagt u de kinderen regelmatig welke som onder de 10 in deze 'grote' som terug te vinden is: in $70 + 20$ zit de analogiesom $7 + 2$. Hoe sneller de kinderen deze analogie ontdekken en er gebruik van kunnen maken, des te sneller vindt er een zekere mate van automatisering plaats en blijven de kinderen niet steeds tellend rekenen. Bijvoorbeeld:

Niet: $30 + 40 = 30, 40, 50, 60, 70$, dus 70

maar: $30 + 40 = 3 + 4 = 7$, dus $30 + 40 = 70$.

De kinderen die moeite hebben met deze redenering, maakt u nog eens attent op de relatie tussen 50 euro en 5 briefjes van 10 euro (of 5 tientjes): dan wordt de som 30 euro erbij 40 euro in feite: 3 briefjes van 10 euro erbij 4 briefjes van 10 euro of 3 tientjes erbij 4 tientjes is samen 7 tientjes.

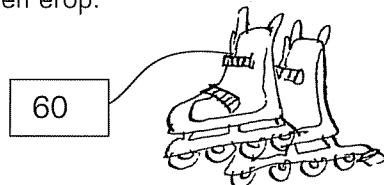
Rekenen met materiaal

Naast de briefjes van 10 euro is het zinvol om ter afwisseling ook andere voorwerpen te gebruiken: eierdozen met 10 eieren, rolletjes snoep met 10 snoepjes, doosjes/potjes met 10 voorwerpen, MAB-materiaal en dergelijke. Op deze wijze ontstaat geleidelijk een wat breder begrip van de sommen met tientallen.

Het is dan ook mogelijk het omgekeerde te oefenen: u schrijft een som op het bord, zoals $90 - 30$, en vraagt de kinderen er een verhaal bij te bedenken.

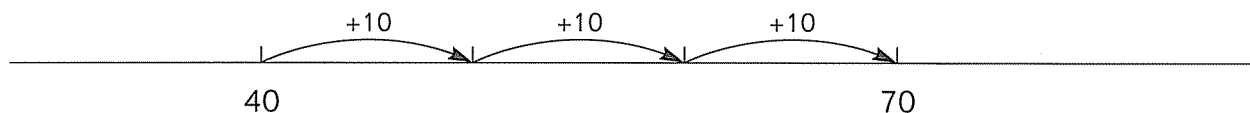
Verkorting

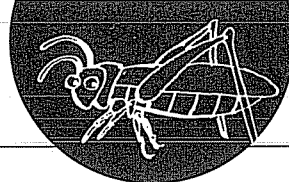
Als de kinderen voldoende inzicht hebben in het rekenen met tientallen maken we alleen nog gebruik van prijskaartjes met de getallen erop:

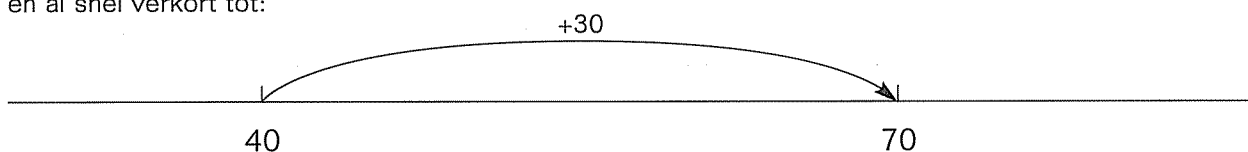
Lege getallenlijn

Laat ook gebruikmaken van de lege getallenlijn door deze sommen op de getallenlijn te tekenen en uit te rekenen: $40 + 30 = \dots$

én al snel verkort tot:

Rekenen met behulp van analogie

U schrijft een rijtje sommen met tientallen op het bord en laat de kinderen de gemakkelijke analogie-sommen erachter schrijven en daarna uitrekenen:

$30 + 40 =$	$\rightarrow$	$3 + 4 =$	$70 - 50 =$	$\rightarrow$	$7 - 5 =$
$20 + 60 =$			$80 - 20 =$		
$50 + 40 =$			$60 - 50 =$		
$10 + 80 =$			$90 - 70 =$		
$40 + 60 =$			$50 - 50 =$		

Als dit goed gaat bedenken de kinderen bij elke som tot en met 10 de tientallensom:

$$4 + 5 = 9 \rightarrow 40 + 50 = \dots$$

Zelfstandig oefenen

Computerprogramma

In plaats van de werkbladen te maken, kunnen de kinderen ook met het computerprogramma werken. Bij dit blok hoort oefening 2 (Sprongen van 10, met treintje).

Werkblad 11

Opgave 2: Bij de eerste getallenlijn is naast de getallen 0 en 100 al het getal 50 genoteerd. De kinderen kunnen zich dan enigszins oriënteren op de plaatsen van bijvoorbeeld 10, 40 en 60. Probeer in eerste instantie de kinderen zelfstandig de getallen op de getallenlijn te laten plaatsen. In de nabespreking gaat u na hoe de kinderen te werk zijn gegaan: hebben ze eerst tussen 0 en 50 vijf stukjes afgepast en toen de getallen ingevuld, of hebben ze de helft tussen 0 en 50 genomen en vanuit het getal 25 verder geredeneerd? Bespreek de verschillende oplossingswijzen en geef aan – als het mogelijk is – welke strategie het meest handig is.

Werkblad 12

Opgave 2: Hier worden willekeurige gedeelten van de getallenlijn genomen. Op deze wijze leren de kinderen ervaring opdoen met het gegeven dat de lege getallenlijn niet altijd met het getal 0 hoeft te starten, maar in feite met elk willekeurig getal kan beginnen.

Werkblad 13

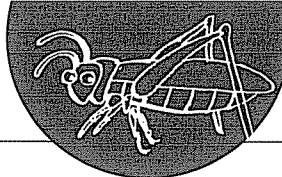
Opgave 2: Hier oefenen de kinderen met de verhouding van de getallen op de getallenlijn. De afstand tussen de getallen op de getallenlijn is relatief en afhankelijk van de plaatsbepaling van steeds twee getallen. Bij de eerste getallenlijn zijn de stukjes tussen de tientallen in verhouding veel groter (langer) dan bij de tweede getallenlijn. Als de kinderen de getallenlijn straks gebruiken als hulpmiddel bij het maken van de sommen is het noodzakelijk dat ze inzicht hebben in dit soort verhoudingen.

Werkblad 14

Opgave 2: Ook deze oefeningen zijn een voorbereiding om straks handig met de getallenlijn te kunnen manipuleren. Soms moet de getallenlijn wat langer gemaakt worden, de ene keer naar rechts, maar ook wel eens naar links.

Werkblad 15

Opgave 2: Hier maken de kinderen vanuit het getal 0 een sprong die groter is dan 10. Bij de eerste getallenlijn is dat al voorgedaan. In de nabespreking vraagt u de kinderen niet alleen naar de wijze waarop ze de sprongen gemaakt hebben, maar ook of ze al een som ontdekt hebben in deze oefeningen: $0 + 27 = 27$.

Werkblad 16

Opgave 2: U leidt de opgave bijvoorbeeld zo in: 'Wat kosten een paar sportsokken en een badmintonracket samen? En welke som hoort daarbij? Schrijf de som op.' Op dezelfde wijze komen nog een aantal sommen aan bod: de kinderen geven eerst de uitkomst (wat kost het samen?) en schrijven dan de som die erbij hoort op.

Bij de nabespreking brengen de kinderen de sommen steeds onder woorden. Hierbij laat u de kinderen wisselend spreken over 30 euro of 3 briefjes van 10 euro of 3 tientjes.

Werkblad 17

Opgave 2: U leidt de opgave bijvoorbeeld zo in: 'Je hebt 60 euro, je koopt tennisballen voor 30 euro en dan houd je $60 - 30 = 30$ euro over. Schrijf de som op.'

Bij de nabespreking brengen de kinderen de sommen steeds onder woorden. Hierbij laat u de kinderen wisselend spreken over 60 euro of 6 briefjes van 10 euro of 6 tientjes.

Werkblad 18

Opgave 2: Zie werkblad 16. De geldbedragen zijn nu vervangen door bedragen in cijfers. Ook nu laat u bij de nabespreking de kinderen de sommen steeds onder woorden brengen. Hierbij spreken de kinderen wisselend over 70 euro of 7 briefjes van 10 euro of 7 tientjes.

Werkblad 19

Opgave 2: Zie werkblad 17. Ook nu zijn de geldbedragen vervangen door de bedragen in cijfers.

Werkblad 20

Opgave 2: In de wolkjes staan sommen die verbonden moeten worden met het juiste getal op de getallenlijn. Maak de kinderen zonodig attent op de tussenstreepjes op de getallenlijn. Levert het veel problemen op, dan schrijven de kinderen eerst alle tientallen onder de getallenlijn.

Opgave 3: Als afsluiting van dit blok krijgen de kinderen de gelegenheid aan de hand van een etalage met sportartikelen zelf sommen te bedenken. Dit is tevens een goede graadmeter of en in welke mate de kinderen dit type sommen begrepen hebben.

Als dit nog problemen oplevert mogen ze eerst zelf sommen bedenken, terwijl de uitkomst nog niet gegeven is.

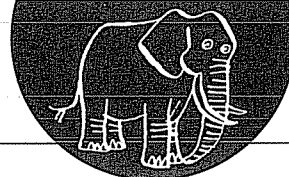
Aanvullende instructie

Als de kinderen nog veel moeite hebben met de optel- en aftreksommen met tientallen maakt u naast het geld ook gebruik van de eierdozen:

- 'Ik heb 4 volle dozen eieren van 10 en krijg er nog 3 dozen van 10 bij. Hoeveel dozen van 10 eieren heb ik dan? Hoeveel eieren zijn dat? En welke som hoort erbij?' De antwoorden zijn: $3 + 4 = 7$ dozen, dat zijn 70 eieren en de som is $40 + 30 = 70$.
- 'Ik heb 8 volle dozen eieren en ik verkoop 5 dozen, hoeveel dozen houd ik dan over? Welke som hoort hierbij? ($8 - 5 = 3$) Hoeveel eieren heb ik dan nog? (30) Welke som hoort daarbij?' ($80 - 50 = 30$)

Op dezelfde wijze wordt dit geoefend met geld en andere voorwerpen. Hierbij laat u de kinderen ook daadwerkelijk de handeling steeds uitvoeren:

- Geef het kind 8 briefjes van 10 euro in de hand en vraag: 'Hoeveel geld heb je? (80 euro) Geef mij eens 5 briefjes van 10 euro. (50 euro) Hoeveel geld houd je dan over? Maak nu de som eens die hierbij hoort.' ($80 - 50 = 30$)
- En omgekeerd schrijft u de som $90 - 50$ op en vraagt: 'Welke som staat hier? Reken eens uit met het geld en laat zien wat je doet.' Hierbij laat u het kind stap voor stap onder woorden brengen wat het doet.

**Blok 3: Optellen (tientallen plus eenheden)
en aftrekken (willekeurig getal min eenheden/tientallen)****Doelen**

- Automatiseren: optel- en aftreksommen over het eerste tiental.
- Oefenen van de optel- en aftreksommen tot en met 20.
- Kennismaken met en oefenen van de optel- en aftreksommen met tientallen en eenheden: $50 + 4$, $4 + 50$ en $54 - 4$, $54 - 50$.

Materiaal

- Werkblad 21 tot en met 31.
- Lege getallenlijn.
- (Namaak)geld: tientjes en losse euro's.
- Eierdozen en andere materialen (facultatief).
- Computer: oefening 3 (Sprongen van 10 en 1 met euro's).

Even herhalen

In dit blok worden de sommen over het eerste tiental en de sommen tot en met 20 nog eens herhaald. U vindt deze sommen weer bij opgave 1 van ieder werkblad. Beide oefeningen moeten regelmatig terug blijven komen, want het zijn belangrijke bouwstenen voor het rekenen tot en met 100. In blok 1 treft u bij het 'Even herhalen' suggesties aan voor het rekenen over het eerste tiental. Mochten de kinderen er toch nog blijk van geven dat ze deze oefenstof onvoldoende beheersen, dan is het wenselijk om onderdeel 2 'Optellen en aftrekken over het eerste tiental' er nog eens bij te nemen.

Om het handig rekenen te oefenen krijgen in dit blok de familiesommen waarbij over de 20 gegaan wordt, met name de tweelingsommen, speciale aandacht:

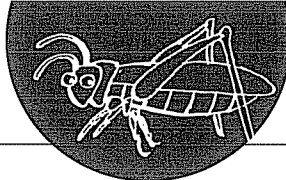
$15 + 3 =$	$25 - 3 =$	$20 - 10 =$	$12 - 6 =$
$15 + 5 =$	$25 - 5 =$	$20 - 11 =$	$14 - 7 =$
$15 + 6 =$	$25 - 7 =$	$20 - 12 =$	$19 - 9 =$

Introductie

In dit blok wordt gestart met de optel- en aftreksommen met tientallen en eenheden. Het gaat hierbij om de volgende soorten sommen:

$50 + 4$	en	$4 + 50$
$54 - 4$	en	$54 - 50$

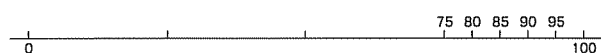
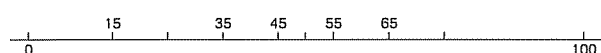
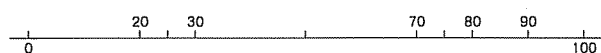
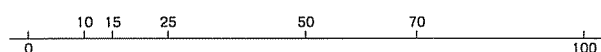
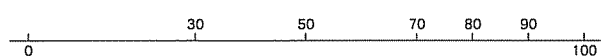
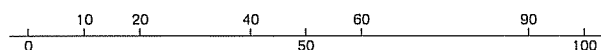
Deze sommen worden geïntroduceerd in een winkelsituatie, waarbij je geld hebt en of geld ontvangt (de optelsommen) of geld uitgeeft (de aftreksommen).

Werkblad 11**Opgave 1**

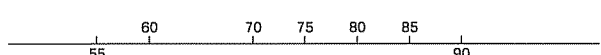
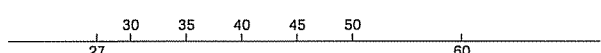
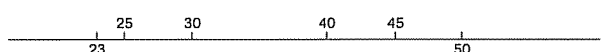
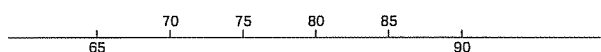
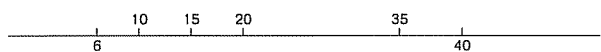
10 10 10 10
11 11 9 9

10 10 10 10
11 11 9 9

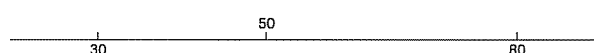
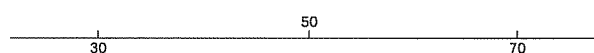
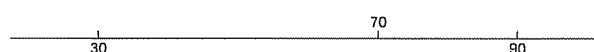
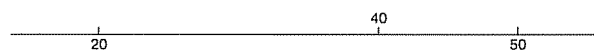
10 10 10 10
9 11 9 9

Opgave 2**Werkblad 12****Opgave 1**

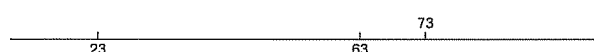
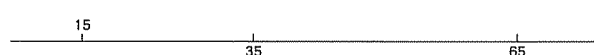
13 9 10 10
9 11 14 12
12 10 12 11
10 13 16 15
11 15 15 13

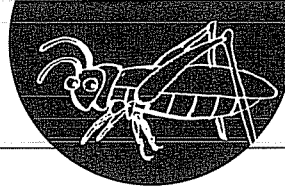
Opgave 2**Werkblad 13****Opgave 1**

10 11 11 11
9 7 18 9
7 10 9 10
8 8 12 8
11 9 10 12

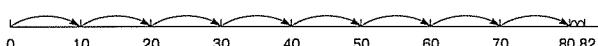
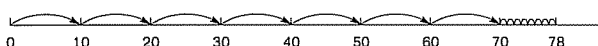
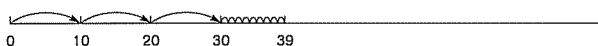
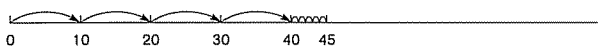
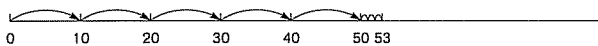
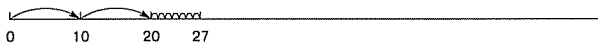
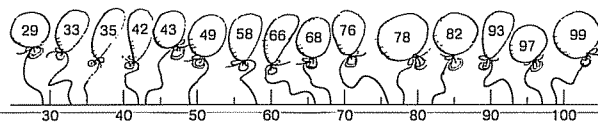
Opgave 2**Werkblad 14****Opgave 1**

11 10 11 10
9 4 9 8
12 6 10 6
10 8 8 4
8 7 7 5

Opgave 2

Werkblad 15**Opgave 1**

56 67 87 99 76 98
89 89 84 84 88 85

Opgave 2**Werkblad 16****Opgave 1****Opgave 2**

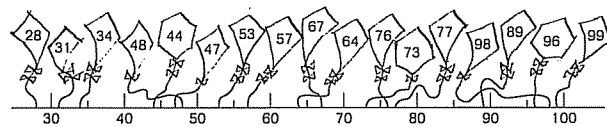
$30 + 40 = 70$ $20 + 40 = 60$
 $60 + 20 = 80$ $50 + 30 = 80$
 $30 + 60 = 90$ $60 + 40 = 100$
 $40 + 50 = 90$ $50 + 20 = 70$

Werkblad 17**Opgave 1**

$37 \cdot 39 \cdot 42$ $37 \cdot 45 \cdot 53$
 $76 \cdot 87 \cdot 95$ $82 \cdot 89 \cdot 98$
 $24 \cdot 37 \cdot 42$ $88 \cdot 93 \cdot 95$
 $36 \cdot 62 \cdot 63$ $58 \cdot 65 \cdot 77$
 $57 \cdot 67 \cdot 75$ $78 \cdot 87 \cdot 89$

Opgave 2

$60 - 30 = 30$
 $50 - 20 = 30$
 $90 - 60 = 30$
 $80 - 40 = 40$

Werkblad 18**Opgave 1****Opgave 2**

$30 + 50 = 80$ $70 + 20 = 90$
 $40 + 60 = 100$ $10 + 80 = 90$
 $80 + 20 = 100$ $40 + 50 = 90$
 $30 + 60 = 90$ $70 + 10 = 80$

Werkblad 19**Opgave 1**

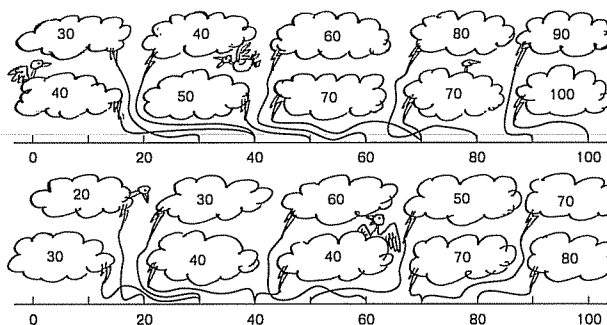
$37 \cdot 32 \cdot 25$ $87 \cdot 78 \cdot 35$
 $75 \cdot 57 \cdot 52$ $54 \cdot 48 \cdot 45$
 $98 \cdot 93 \cdot 89$ $92 \cdot 88 \cdot 86$
 $69 \cdot 67 \cdot 65$ $47 \cdot 42 \cdot 37$
 $63 \cdot 57 \cdot 35$ $86 \cdot 83 \cdot 75$

Opgave 2

$60 - 20 = 40$
 $90 - 70 = 20$
 $80 - 50 = 30$
 $70 - 40 = 30$
 $50 - 30 = 20$
 $100 - 60 = 40$

Werkblad 20**Opgave 1**

20 en 40
 30 en 50
 20 en 50
 20 en 70
 40 en 40
 30 en 70

Opgave 2**Opgave 3**

Er zijn verschillende antwoorden mogelijk.